

Programa d'acció tutorial a l' Escola d'Empresarials

Des de Coordinació d'Ensenyaments es vol posar en marxa el servei de tutories en els ensenyaments de la nostra Escola, el qual s'acull al marc legal actual de la Universitat de Barcelona que preveu l'oferta dels servei de tutories al col·lectiu d'estudiants. L'article 91, punt 3, dels Estatuts així ho recull en descriure les competències dels consells d'estudis.

Així mateix, en l'informe Universidad 2000 (conegut com a Informe Bricall) apareix un apartat ampli sobre el que anomena *Sistemas de apoyo a la enseñanza* (capítol III, punts 4 i 5). En aquest apartat es recull la decidida aposta per a la creació de la figura del professor tutor de l'estudiant com *"un servicio esencial de las universidades"* en què *"una parte del profesorado -o una parte del tiempo que él mismo destina a actividades docentes- deberá asignarse a tareas de asesoramiento de los estudiantes"*.

Però a més, hi ha cinc arguments fonamentals que justifiquen una posició favorable a la tutoria a l'Escola d'Empresarials i, més específicament, a l'ensenyament de Ciències Empresarials.

En primer lloc, la gran diversitat en l'accés a la Universitat. Sense anar més lluny, aquest curs 2000-2001 dels 914 alumnes de nou ingrés, un 50% provenia de les PAAU (batxillerat, LOGSE), un 27% d'FP i un 17% ja havien iniciat prèviament uns estudis universitaris. Aquesta heterogeneïtat pel que fa a la procedència dels estudiants comporta noves necessitats d'informació sobre els perfils individuals, redissenyar i adequar els processos d'aprenentatges, d'orientació curricular, en definitiva, aconsella posar en funcionament programes d'acció tutorial per satisfer les noves demandes i necessitats dels estudiants i també de l'Escola.

En segon lloc, la preocupació per atendre l'alumnat que té dificultats per assolir un seguiment regular dels estudis. En aquest sentit, un gran percentatge dels nostres alumnes són persones que compaginen l'estudi amb una feina, són, doncs, estudiants a temps parcial. Els cal, així mateix, una orientació encaminada a optimitzar el seu procés d'aprenentatge i també accions adreçades a disminuir el fracàs amb mesures correctores d'organització acadèmica i de flexibilització dels requisits de rendiment.

En tercer lloc, el pobre resultat acadèmic dels nostres estudiants amb un percentatge elevat de suspesos que s'agreuja pel gens menyspreable percentatge d'alumnes que no es presenten a l'examen (un 35% de l'alumnat matriculat de primer curs no es va presentar a l'examen de la primera convocatòria del primer semestre. A la segona convocatòria, el percentatge es va incrementar fins a arribar al 45%).

En quart lloc, es destaca com a punt feble en l'Informe transversal de la titulació, la "pobre atenció tutorial individualitzada que reben els alumnes al llarg dels seus estudis".

En cinquè i últim lloc, hi ha l'assumida *accountability* o l'exigència social sobre els rendiments i resultats universitaris obtinguts sobre la base dels recursos emprats. L'augment del temps de permanència dels estudiants, l'adequació dels perfils dels graduats a les demandes de la societat, en el marc de concurrència de diverses universitats obliguen a plantejar accions com la que ara es presenta.

Aquests arguments justifiquen la implantació d'un **Programa d'acció tutorial (PAT)** a l'Escola i de l'inici de la seva planificació i implementació en l'actualitat.

La tutoria universitària, tal com l'entenem, consisteix en una activitat de caràcter formatiu que s'ocupa del desenvolupament acadèmic dels estudiants i de la seva orientació professional.

El PAT de l'Escola pretén donar complimenti desenvolupar, en l'àmbit que li és propi, els objectius que la mateixa UB defineix en l'article 7 dels seus Estatuts:

- impulsar i estimular el ple desenvolupament personal, acadèmic i social dels estudiants, atès que aquests aspectes s'han d'integrar en la seva formació com a investigadors i professionals.
- optimitzar i renovar el sistema educatiu atenent les necessitats i el desenvolupament evolutius dels estudiants.

Aquests objectius es concreten en el següent:

- 1) establir un marc global d'actuació que respongui a les necessitats emergents dels estudiants al llarg de la seva formació acadèmica, i que alhora els permeti incidir activament en el seu futur personal, acadèmic i professional.
- 2) proporcionar als estudiants les estratègies i els recursos per a l'aprenentatge, com ara l'aprenentatge autònom, la participació en la institució i l'explotació de recursos formatius extracurriculars
- 3) dur a terme el seguiment acadèmic individualitzat dels estudiants, assistint-los en la cerca d'una configuració òptima del seu currículum formatiu.

EL PAT A L'ESCOLA D'EMPRESARIALS

Àmbit d'implantació

L'actual proposta de PAT es circumscriu als ensenyaments de pregrau: en Ciències Empresarials i Empresa Internacional. Per les seves característiques especials i per la seva dimensió s'ha considerat millor no incloure l'ensenyament en l'Auditoria Censura-Jurada de Comptes dins d'aquestes accions de tipus tutorial.

Organització

El PAT depèn organitzativament i estructuralment del Consell d'Estudis de l'ensenyament, i el cap d'estudis n'és el màxim responsable. El Consell d'Estudis aprova el format que ha d'adoptar la tutoria i després informa a la Junta d'Escola i a la Comissió Acadèmica de la Divisió II. Les accions de caràcter general són competència del Gabinet d'Orientació Universitària (GOU) de la UB. D'altra banda, el Gabinet d'Orientació Universitària de l'Escola, es responsabilitza directament del seu funcionament.

La coordinació en el si del Gabinet d'Orientació Universitària de l'Escola, es du a terme mitjançant la creació de la figura d'un coordinador general i dels responsables dels professors tutors per a cada ensenyament. Les seves funcions són: dinamitzar els grups de tutors (captació, formació, seguiment i valoració), participar en la formulació dels programes d'acció tutorial i proporcionar els recursos i les estratègies d'acció perquè els professors tutors duguin a terme les seves funcions.

L'encarregat del procés de selecció és, segons estableixen els Estatuts de la UB (article 91, punt 3) el Consell d'Estudis que es farà càrrec d'extreure, entre el professorat de l'ensenyament i a proposta de la cap d'estudis, el grup de tutors. Les funcions del tutor/a es descriuen en el punt següent.

El director de l'Escola d'Empresarials procedirà al nomenament formal dels tutors de l'ensenyament.

L'avaluació del procés és a tres bandes: la primera consisteix en l'avaluació del professor tutor feta pels estudiants tutoritzats, la segona, és l'autoavaluació del funcionament de la tutoria feta per cada professor tutor i finalment, hi ha un informe dels coordinadors de grups de tutors de l'ensenyament amb una periodicitat anual.

EL PROFESSORAT TUTOR

Perfil del tutor/a

La figura del tutor s'entén com la d'un/a professor/a que s'encarrega d'atendre altres aspectes formatius que no estan específicament recollits en un pla d'estudis i que sovint només formen part d'una declaració d'intencions sense una traducció concreta en matèries o activitats. El tutor s'ocupa, doncs, de facilitar la integració de l'estudiant en l'àmbit universitari, de promoure el desenvolupament dels processos d'aprenentatge, d'animar la participació en activitats extrauniversitàries, d'ajudar l'estudiant a dissenyar i fer un seguiment del seu itinerari curricular i, finalment d'orientar el seu desenvolupament professional (accés a segons cicles, formació continuada, inserció laboral, etc.). En definitiva, doncs, s'ocupa de millorar el desenvolupament acadèmic i intel·lectual dels estudiants i dels ambients d'aprenentatge.

El conjunt de les funcions atribuïdes als tutors comporta un model ideal de professor tutor, que recull:

- Un perfil de qualitats humanes: maduresa, empatia, sociabilitat i responsabilitat.
- Un coneixement ampli de la institució on treballa i de l'àmbit professional per al qual es prepara els estudiants.
- La voluntat i una clara preocupació per la innovació docent.
- Un coneixement ampli de la realitat de l'ensenyament: particularitats de l'accés a la Universitat, de l'estructura del Pla d'estudis, optativitat i lliure elecció, continguts de les assignatures, rendiment acadèmic global, resultats acadèmics de cada convocatòria, complements de formació per accedir a altres títols, característiques de les formes d'aprenentatge dels universitaris, de la normativa de la UB, etc.
- La disponibilitat i la dedicació per a l'atenció d'estudiants, per a la pròpia formació permanent, i per a tasques de coordinació de la tutoria.
- La voluntat i els recursos per ajudar o derivar estudiants amb dificultats acadèmiques.
- Una actitud positiva envers la funció tutorial i el coneixement i l'assumpció de les finalitats previstes. Voluntat de desenvolupar aquesta funció i compromís de permanència durant un mínim de dos cursos.
- Una capacitat crítica i una voluntat constructiva en les seves relacions amb l'alumnat i la institució.

Bona part d'aquestes condicions són característiques pròpies de la major part del professorat de la Universitat de Barcelona, d'altres poden assolir-se mitjançant una formació de tutors en seminaris o reunions. Alguns requisits més personals depenen quasi exclusivament del tarannà de cada professor/a, de la seva facilitat per a l'empatia, de la seva implicació amb la institució, del seu interès per la millora de la innovació docent. En tot cas, la llista anterior no s'ha de prendre com un criteri de selecció o d'exclusió de tutors, sinó més aviat com una orientació sobre el perfil i l'estil de tutor/a que es vol anar potenciant progressivament.

La dedicació del professorat al servei de tutories s'ha de considerar com una dedicació normal en l'activitat docent. Els elements que justifiquen aquesta opció són de caràcter diferent, però només caldrà mencionar la necessitat de reordenar el que es considera el crèdit per l'estudiant, no com una unitat horària, sinó com una unitat d'esforç. És en aquest sentit que les tutories s'han de considerar com a activitat docent, no com a activitats extraacadèmiques que a l'efecte del Pla d'Ordenació Acadèmica (POA) la tasca tutorial es considera com a activitat docent complementària dins de l'apartat d'altres activitats docents. Cal recordar que la dedicació docent del professorat a temps complet s'estableix en 24 crèdits per curs acadèmic, dels quals, 18 són d'activitat docent bàsica i els 6 restants d'altres activitats docents. Així mateix, aquesta tasca del professorat queda normalitzada i en conseqüència susceptible d'incorporar-se en totes aquelles avaluacions i criteris en els quals intervingui l'activitat docent.

El tutor és assignades bàsicament tres funcions: la funció informativa, la funció de seguiment acadèmic i d'intervenció formativa, i la funció d'orientació.

Funcions

- **Funció informativa**

L'objectiu d'aquesta funció del tutor és contribuir a la difusió de la informació entre els estudiants i, sobretot, dels recursos per accedir a les fonts d'informació que puguin ser d'utilitat per als seus estudis. Aquesta funció té un doble vessant: d'una banda, el tutor és un transmissor d'informació, tot i que en ocasions només es limitarà a remetre l'estudiant a fonts d'informació més concretes, d'altra banda, actua també com a receptor privilegiat d'informació que li subministren els alumnes. És imprescindible, en aquest sentit, tenir ben clara aquesta funció de "pivot" que assumeix el tutor i que, per tant, es prevegin uns mecanismes per tal de canalitzar tota la informació de què disposa. En aquest sentit, es pensa establir mecanismes per fer arribar puntualment a les persones encarregades de les tutories tota la informació que han de transmetre al seu alumnat. Des de l'Escola, el Consell d'Estudis i la Secretaria del centre, es crearan els mitjans idonis de comunicació descendent, ascendent i horitzontal.

- **Funció de seguiment acadèmic i d'intervenció formativa**

L'objectiu d'aquesta funció del tutor és efectuar un seguiment del rendiment de l'estudiant, col·laborar en la millora dels processos d'aprenentatge de l'estudiant amb mancances acadèmiques, i també estimular el rendiment i la participació en activitats relacionades amb la seva formació.

Per efectuar la primera funció, cal que el tutor tingui unes pautes o un model de seguiment del rendiment de l'estudiant. També és necessari que tingui present que aquesta tasca de seguiment incorpora la tasca de dedicació a la resolució de problemes en les assignatures, en la docència, en els serveis, etc.

En segon lloc, quant a la intervenció formativa, calen per part del tutor uns coneixements de les característiques i de les necessitats dels estudiants i dels recursos amb què compten.

Cal tractar els estudiants amb mancances acadèmiques, determinar-ne les causes possibles i proposar accions destinades a resoldre o a reduir les mancances, de la mateixa manera que amb els estudiants d'alt rendiment acadèmic, o amb estudiants discapacitats.

- **Funció d'orientació**

L'objectiu és ajudar l'estudiant a planificar el seu itinerari curricular i informar-lo de les possibilitats que té en acabar els seus estudis, tant de formació continuada com de les sortides professionals.

El tutor ha de disposar d'un coneixement exhaustiu del Pla d'estudis del seu ensenyament i ha de tenir criteris definits per tal d'aconsellar determinats itineraris curriculars (assignatures optatives d'un bloc o d'un altre, assignatures de lliure elecció del mateix centre o d'altres, etc.) en funció dels interessos de l'estudiant. De la mateixa manera, ha de conèixer les alternatives que ofereix la formació continuada en forma de segon i tercer cicle, màsters, postgraus, seminaris, etc.

També haurà d'adreçar l'alumnat cap als serveis especialitzats: borsa de treball, institucions, o branques de l'activitat que estiguin d'acord amb els estudis realitzats i amb els interessos de l'alumnat.

Es creu convenient l'adopció d'un model de tutoria que s'ocupi principalment dels aspectes acadèmics dels estudiants, de la millora del seu rendiment, de l'ampliació de les seves expectatives i, també, de l'orientació professional. Això implica accions d'informació, de formació i d'orientació que han de ser assumides pels professors tutors.

Calendari de la implantació inicial durant la primera fase pilot en l'ensenyament de Ciències Empresarials

✓ Octubre

Estudi de l'operativització concreta en tots dos ensenyaments per part de Coordinació d'Ensenyaments de l'Escola.

Tramesa de l'esborrany als membres del Consell d'Estudis de la DCE.

Presentació del projecte al col·lectiu del professorat de l'Escola.

✓ Novembre

Presentació i debat del projecte del Programa d'acció tutorial al Consell d'Estudis i designació de professorat tutor.

Constitució de l'equip de tutors per a la fase inicial pilot.

Sessió informativa pels tutors.

✓ Desembre - Gener

Presentació i aprovació del PAT a la Junta d'Escola.

Elaboració i distribució de materials de suport per als tutors.

Sessions de formació.

✓ Segon semestre

Elecció i notificació al grup d'estudiants escollit.

Assignació dels estudiants a cada professor tutor: automàticament en el procés de matrícula.

Proposta i execució de les activitats:

- tutoria en petit grup: mitjan febrer
- tutoria en petit grup per a l'orientació de bloc configurador: a principis de maig
- tutoria en petit grup per fer balanç i prospectiva
- tutoria individualitzada: quan calgui, a petició de qualsevol de les dues parts.